

1 Samenvatting van de tekst

De boom aan de waterkant is in ps. 1 het beeld van de rechtvaardige mens die goede vruchten voortbrengt. Lees nu de parabel uit Lc. 13 (de tekst is afgedrukt).

a Twee verschillende reacties

Midden in een wijngaard geplant zou deze vijgenboom zeker veel vruchten moeten dragen, doch... De eigenaar is ontgoocheld: hak hem om! De wijngaardenier die de bomen verzorgt is heel wat geduldiger. Hij zorgt ervoor en voelt er zich verantwoordelijk voor. Is dit niet eerder de parabel van de 'zorgzame knecht'?

b Niet zomaar een verhaal

Het verhaal daagt ons uit. De eigenaar had het meest bezorgd moeten zijn en niet de tuinman die er alleen maar komt werken... Maar het gaat eigenlijk over onszelf: het verhaal wil ons bewust maken van onze eigen verantwoordelijkheid. Ook wil het ons iets zeggen over Gods geduld, om ons te bewaren tegen moedeloosheid. Het beeld van een boom is in het dagelijks spraakgebruik vaak het beeld van de mens. Aan onze levensboom komt er jaarlijks een ring bij. Is de balans daarvan positief? Of is er veel loof en weinig vrucht?

c Een schuldige aanwijzen wanneer iets misloopt

De wijze woorden van de wijngaardenier verraden een grote zelfkennis en een ontwapenende levenshouding. Hij beschuldigt de boom niet. Hij bevraagt zichzelf! In veel menselijke situaties waar iets verkeerd loopt is er vaak de subtiele bekoring om de oorzaak van het kwaad buiten ons te leggen: we zoeken de zondebok. De structuren of de maatschappij zijn verantwoordelijk. Wijzend naar een ander, zijn er evenwel drie vingers op onszelf gericht! Waar iets verkeerd gaat suggereert deze parabel nederig het eigen hart te onderzoeken, de hand in eigen boezem te steken.

d Bekering is dringend geboden

Vlak voor deze parabel horen we Jezus zeggen: "Als gij u niet bekeert, zult gij allemaal op dezelfde wijze omkomen." Deze parabel wil ons aanzetten om tot eigen gedragsveranderingen te komen. Johannes de Doper zegt wat er gebeuren zal als we deze laatste kans tot bekering (met de komst van Jezus) niet tot de onze maken: "Elke boom zonder vruchten wordt omgehakt en in het vuur geworpen."

Bekering is als verrijzen uit alles wat scheef zit in ons leven en in onrechtvaardige situaties. De parabel roept ons op om het goede dat in ons steekt kansen te geven. God is het die groeikansen geeft: zullen wij ze aanvaarden? De parabel is een verhaal zonder slot. Of de 'laatste' kans benut wordt of niet, is een antwoord dat elke toehoorder moet geven...

e Het 'vierde jaar'

In het leven van elk mens zijn er dorre, onvruchtbare perioden. Deze parabel zegt dat die drie onvruchtbare jaren niet het laatste woord hebben. In het 'vierde jaar', het 'nu' van Gods geduldige liefde, liggen nieuwe levenskansen. Geduld gedijt op voorwaarde dat we ons blijven inzetten. Zolang je leeft, krijg je kansen!

f Niet afschrijven

In onze relaties met medemensen mogen we het niet opgeven. "De liefde is geduldig" (Paulus). Een moeilijke opdracht in een samenleving waarin 'alles' en 'onmiddellijk' dient te gebeuren.

En toch

Bij relaties, opvoeding, rouwverwerking blijft het belangrijk om te investeren in mensen met geduld en vertrouwen. Groei heeft tijd nodig.

Goed geworteld

De tuinman weet, willen takken ooit veel vruchten dragen, dat de boom zijn wortels moet verdiepen. De parabel pleit voor de goede innerlijke gezindheid: de cultuur van het hart. Dat is eerst, want daaraan ontspringt de bron van het leven.

2 Methodische aanwijzingen

De tekst is voor iedereen goed begrijpbaar. Je kan gerust in deze beurt, na de samenvatting te hebben doorgenomen, de vragen een voor een aan bod laten komen om onderling uit te wisselen over de kern van de parabel en zijn betekenis voor ons. Als het samenkomen omwille van corona nog niet mogelijk is, kan je de vragen persoonlijk overwegen.

3 Antoine Rubbens over deze parabel: de tijd heeft kansen in zich

In een homiletische commentaar van Antoine Rubbens (3de zo. van de vasten, 25 febr. 2010) lees ik interessante aanvullende gedachten bij deze parabel. Maurtis Gilissen geeft in zijn artikel aan dat de parabel van de onvruchtbare vijgenboom volgt in het evangelie van Lukas op een passage waarin de evangelist het heeft over Galileeërs wier bloed Pilatus met dat van hun offerdieren vermengd had. En ook over achttien mensen die gedood werden doordat de toren bij Siloam op hen viel. Telkens stelt Jezus zich daarbij de vraag: "Denk je dat alleen zij schuldig waren onder alle mensen?" "Volstrekt niet," zegt hij, "maar als gij niet tot bekering komt, zult ge allen op dezelfde wijze omkomen."

Het is in dit kader - de nood aan bekering - dat de gelijkenis volgt die we vandaag bespreken.

Altijd komt de vraag naar boven hoe (onverwachte accidenten, aanvallen, zelfmoordaanslagen, brand met dodelijke slachtoffers... enz.) kunnen gebeuren en botst de mens op de onoplosbare vraag naar het waarom. Zelfs als we alle omstandigheden kunnen verklaren, dan blijft het leed nog onopgelost. Voor Jezus zijn de twee (in Lc. 13, 1-5 aangegeven) voorvallen, de gewelddadige dood van Galileeërs door Pilatus en de achttien slachtoffers van de omvergevallen toren nabij Siloam reden tot waakzaamheid. Onderschat de

ernst van het leven niet. Weet dat elk moment telt en dat elk moment het laatste kan zijn. Dit is geen zedenpreek, maar een vaststelling, die elke dag in iemands leven bevestigd wordt. Jezus interpreteert de feiten. Elke tijd is er een van heil, maar ook van val en opstanding, zo voorspelde het Simeon aan Maria. Jezus stelt zijn toehoorders voor de urgentie van het levensmoment. Aan hen om de tekenen te verstaan (Lc. 12, 54-56).

Jezus voegt bij zijn commentaar een parabeltje. Hij looft het geduld van de wijngaardenier met de vijgenboom zonder vrucht. Hierin steekt een les over de tijd. De tijd is genade, heb zorg voor de geschonken tijd.

Het leven kan te lang duren. «*Seigneur, pourquoi as-tu fis la nuit si longue?*» Het lied over de lange nacht kan worden omgezet tot een klacht over het lange leven dat met pijn en leed verloopt. “*Heeft de Heer mij vergeten?*”, krijg je bij ziekenbezoek al eens te horen. Maar de geschonken tijd houdt kansen in. Wij kunnen doorheen de tijd groeien. Jacques vertelde over zijn vader, een geëerd geëngageerd man in de financiële wereld, veel mandaten. Hij kwam voor zijn kinderen hard en streng over. Hij heeft jaren mogen genieten van zijn pensioen. Hij had zijn vrouw verloren. Maar hij was in zijn oude dag een lieve en dankbare milde man geworden. De ons meer geschonken jaren kunnen kwaliteit toevoegen aan ons leven. “*Les jeux sont faits*”, zei Sartre en hij geloofde niet in een tweede kans. Bekering is mogelijk op elke leeftijd. Ons leven lang moeten we ons bekeren en groeien tot juister inzet en beter gedrag. Sint Augustinus (+ 430) is een voorbeeld van permanente bekering. Hij werd in 387 op 32 jarige leeftijd gedoopt. Hij leefde met vrienden in een contemplatieve gemeenschap, maar werd drie jaar later tot bisschop van Hippo gekozen. In 426 gaf hij ontslag en stelde zijn opvolger voor. Hij wou zijn laatste jaren benutten om intenser te bidden en voortdurend de weg van de bekering te volgen.

Joseph Folliet (1903-1972), socioloog, journalist, groot dienaar van de armen, priester gewijd op oudere leeftijd, bad opdat zijn levenseinde schoon zou zijn. « *Seigneur, je vous demande seulement que mon arrière-saison soit belle, afin qu'elle porte témoignage à votre beauté.* »

*Heer, Gij die de seizoenen van het jaar bepaalt en deze van het leven,
maak dat ik van alle tijden ben.*

*Ik vraag U niet het geluk,
want ik weet dat geen enkel seizoen dit schenken kan,
zelfs de lente niet.*

*Ik vraag U enkel dat mijn laatste tijd schoon mag zijn
zodat ik daarin blijf getuigen van uw goedheid. Amen.*

4 Suggesties voor een bezinnend gebedsmoment

4.1 Je kan het **lied beluisteren** van de gospelgroep Misson Grace die zingen over Israël dat als de vijgenboom vrucht moet dragen (2'45"): “De dag breekt

aan” <https://www.youtube.com/watch?v=rODvReE-cl4>

4.2 De kleine parabel uit **Marcus, 4, 26-29** over ‘de kracht van het zaad’ heeft gedeeltelijk *dezelfde betekenis als ‘de onvruchtbare vijgenboom’ die we alleen bij Lucas lezen. Marcus’ parabeltje benadrukt dat de groeikracht van God komt en dat alles zijn geduldig, natuurlijke weg gaat in het Koninkrijk van God.*

Beluister deze bijkomende parabel en houd even stille tijd nadien.

In die tijd zei Jezus tot de menigte: "Het gaat met het Rijk Gods als met een man die zijn land bezaait; hij slaapt en staat op, 's nachts en overdag, en onderwijl kiemt het zaad en schiet op, maar hij weet niet hoe. Uit eigen kracht brengt de aarde vruchten voort, eerst de groene halm, dan de aar, dan het volgroeide graan in de aar. Zodra de vrucht het toelaat slaat hij er de sikkel in, want het is tijd voor de oogst."

4.3 **Bezinning en gebed** (uit de ‘Gewijde ruimte’ webstek – zie bijlage 2 voor meer teksten die je best kan gebruiken als je deze beurt individueel moet meemaken)

* **Bedenkingen bij de parabel**

- Het verhaal over de vijgenboom gaat over het geduld van God, onze behoefte aan tijd om ons te bekeren en te groeien in ons geloof en gebed, en het gaat over de 'God die ons vele kansen schenkt'. De God van Jezus laat ons nooit los en gelooft altijd in onze toekomst. Ieder van ons draagt tijdens zijn leven fouten en tekortkomingen met zich mee en hoewel we ons best doen, beseffen we dat we er nooit helemaal los van komen. God weet dit en ziet onze inspanningen om te veranderen en opnieuw te beginnen. Gebed helpt om in onszelf te blijven geloven zoals God in ons gelooft.
- In onze verlangens en de uitdagingen van het leven kunnen we kiezen bij God te zijn of niet. We kunnen Hem volledig liefhebben of het besluit nemen Gods weg te gaan. Jezus roept ons voortdurend op om te veranderen, zodat we het beste uit onszelf halen en zo meer op Hem gaan lijken. Tijdens de Eucharistie bidden we: 'Mogen we delen in de goddelijkheid van Christus die zich verootmoedigd heeft om te delen in onze menselijkheid'.

▶▶▶ **Bid nu samen** het *gebed* net boven punt 4: **Heer, Gij die de seizoenen....**

* **Bedenkingen bij de parabel**

- Zoals zo vaak wanneer Jezus iets zegt, moet ook deze tekst in het juiste perspectief worden geplaatst. Hij spreekt tot zijn eigen volk, en Hij gebruikt een profetisch beeld: Israël als de wijngaard van de Heer. Hij schudt zijn volk wakker om hen de kans te geven vrucht te dragen.
- U spreekt tot mij Heer. U kijkt naar mij, naar tekenen van vruchten, naar tekens van liefde in mijn leven. Ik wil mijn kansen niet verknoeien, maar ik ben afhankelijk van U om geduldig te zijn. Help me alstublieft. Bewerk

mij en maak mij vruchtbaar, zelfs als het pijn doet. U alleen weet hoe U iets goeds van mijn leven kunt maken.

*** Bedenkingen bij de parabel**

- Zoals de vijgenboom kan ook ik soms gewaarworden dat mijn leven steriel is en geen vrucht draagt. Maar ik vraag God iets meer tijd om alsnog vruchtbaar te worden. Welke voeding heb ik nodig om een boom vol vruchten te worden die zichzelf overvloedig wegschenkt?
- Jezus spreekt dikwijls over de noodzaak van bekering. Dit houdt een afwijzing in van alles wat niet van God komt. Ik vraag steeds meer te worden binnengeleid in de wereld van goedheid en liefde, van licht en waarheid. Ik wil een waarachtige leerling zijn.

▶▶▶ Sluit af met de **bezinningstekst** van Marcel Weemaes die je op het einde van het te bespreken artikel vindt (*of dat ergens elders in het tijdschrift staat afgedrukt*): **Hak mij niet om....**

Aan- en opmerkingen aan